

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7719>

Number: 70 , p. 103-117, Autumn I 2018

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayın Kabul Tarihi / The Published Date

29.06.2018

30.08.2018

Yayınlanma Tarihi / Publication of Acceptance Date

30.09.2018

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN BİLİMLE TANIŞTIĞI NOKTA: COĞRAFYA EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

THE POINT THAT PRESCHOOLERS MEET WITH SCIENCE:

THE IMPORTANCE OF GEOGRAPHICAL EDUCATION

Öğr. Gör. Ceylan Özbek Ayaz

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5379-499X>

*Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakım ve Gençlik Hizmetleri
Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı*

ceylanayaz@nku.edu.tr

Prof. Dr. Havise Güleç

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7039-2220>

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi
ABD, havisegulec@yahoo.com*

Öğr. Gör. Özge Özkan Kılıç

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4090-5536>

*Trakya Üniversitesi, Keşan Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakım ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk
Gelişimi Programı*

ozgeozkankilic@trakya.edu.tr

Öz

Çocukların erken yaşlardan itibaren kendilerini çevreleyen dünyayı tanımaya yönelik olarak ilk merakları oluşmaya ve ilk fikirleri gelişmeye başlar. Bu merak duyusunun çok yoğun olduğu okul öncesi dönemdeki çocuklara coğrafi farkındalık kazandırabilmek için öğretmenlerin etkinliklerinde coğrafyaya yer vermeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin okul öncesi dönemdeki coğrafya eğitimine yönelik görüşlerini ve coğrafya etkinliklerini okul ortamında kullanma durumlarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma Tekir-

dağ Süleymanpaşa ilçe merkezinde görev yapan toplam 25 okul öncesi öğretmeniyle yürütülmüştür. Nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenin kullanıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmenlerin coğrafya eğitimine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Eğitiminde Coğrafya Eğitimine İlişkin Görüşlerine İlişkin Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen görüşme formuna uzman görüşleri doğrultusunda son hali verilmiştir. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiş, sonuçlar frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun okul öncesi dönemde coğrafya eğitimini gerekli gördükleri, coğrafya eğitiminin çocuklara en çok "yakın çevrelerini tanıma" konusunda kazanımlar sağladığını düşündükleri, coğrafya eğitimine haftada 2-3 kez yer verdikleri, coğrafya eğitimi ile ilgili etkinlikleri daha çok fen etkinliği kapsamında ele aldıkları, coğrafya etkinliklerini uygulama sıklıklarının öncelikli olarak programda yer alan kavramların belirlediği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunluğunun okul öncesi eğitim programını coğrafya eğitimi açısından yeterli bulmadığı ve programda ayrı olarak coğrafya etkinliği adı altında yer alması gerektiğini belirttikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Coğrafya Eğitimi, Coğrafya Etkinlik Sıklığı, Coğrafya Edinimi, Öğretmen Görüşü

Abstract

From early ages, children begin to develop their initial curiosity about their definition of the world surrounding them and their initial ideas begin to develop. Teachers need to include geography in their activities to gain geographical awareness of preschool children whose curiosity is so intense. In this respect, it was aimed to reveal the opinions of the teachers working in preschool education institutions about the geography education in the preschool period and their use of geography activities in the school environment.

The research was conducted with a total of 25 preschool teachers working in Tekirdağ Süleymanpaşa district center.

As a means of collecting data in the research using phenomenology patterns from qualitative research patterns, "Interview Forms on Preschool Teachers' Views on Geography Education in the Education of Preschool Children" developed by researchers were used to determine the opinions of teachers about geography education. The interview form developed as a means of data collection in the research was finalized in the direction of expert opinions.

The data was analyzed by using descriptive analysis method and the results were expressed in terms of frequency and percentage.

As a result of the research, it has been understood that the vast majority of preschool teachers consider that geography education in preschool period is necessary and the children gained "the recognition of their close environment" ability with geography education. However; it has been clearly understood that these teachers have geography activities 2-3 times a week and more in science lessons and the concepts of the activities primarily determine the frequency of their application. In addition, most of the teachers stated that the preschool education program was not enough for the geography education and the program should include also geography education with its own name.

Key Words: Preschool Period, Geography Education, Frequency Of Geography Activity, Geography Acquisition, Teacher Opinion

GİRİŞ

Coğrafya toplumda sadece yer isimle-

rinden ibaret olan ansiklopedik bir bilgi olarak düşünülse de (Akbulut, 2014: 220; Demir

ve Koç, 2013: 1767) aslında hem doğal hem de toplumsal bilimlere kapsayan çeşitli perspektif, yaklaşım ve konu alanlarını içeren geniş bir disiplindir (Lohman, 2011: 1; Şahin, 2015: 365). Coğrafya dünyanın oluşumu, toprak yapısı, yer şekilleri, bitki örtüsü gibi doğal; nüfus, yerleşme, tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık, madencilik, ulaşım, turizm ve çevre sorunları gibi beşeri olayları ele alır (Akbulut, 2004: 215; Aydın, 2010; Doğanay ve Sever, 2011; Shirey, 1994: 4; Ünlü, 2001: 31; Ünlü, 2014: 1; Ünlü, Üçışık ve Özey, 2002: 13). Bu açıdan insan toplumunun kompozit bilim parçası olarak kabul edilen ve amacı, insan toplumunun yapısını ve davranışlarını inceleyen coğrafya öğrenimi sayesinde (Harichandan, Shaik ve Sunni, 2016) birey yakın çevresinden başlayarak yaşadığı ülkesini, dünyayı ve insanların yaşamları, kültürel özellikleri, dilleri ve dinleri tanıma fırsatı bulur (Ünlü ve Alkış, 2006: 20) ve hem kendini hem de dünyayla olan ilişkileri daha iyi anlayabilmek için değer, bilgi, kavram ve beceriler edinmiş olur (Erol, 2015).

Bu denli geniş bir alana sahip coğrafya konuları okul öncesi dönemdeki çocuklar için soyut ve karmaşık gibi görünebilir; ancak coğrafya çocuğun yaşamının içinde zaten varlığını sürdürmektedir ve günlük yaşantıların aracılığıyla coğrafya ile etkileşime giren çocuklar (Baysan ve Aydoğan, 2016: 3; Epstein, 2014: 82; Roundy, n.d.) oyunları sırasında örneğin kumda oynarken, yollar, köprüler ve kumdan kaleler yaparken farkında olmadan coğrafyayı kullanmaktadırlar (Lackaff ve Mindes, 2013).

Çocuklar erken yaşlardan itibaren kişiler, mekanlar ve çevre sorunları hakkında çeşitli bilgilere sahiptir (Catling, 2006: 59). Çocukların, içinde yaşadıkları dünyayı anlamaya ve yorumlamaya çalıştıkları, çevrelerinde oluşan çeşitli olay ve olgular hakkında, dış dünyayı gözlemleyerek ilk fikirlerinin olgunlaşmaya başladığı (Kalogiannakis ve Violintzi, 2012: 12) okul öncesi dönem ve bu

dönemde verilecek eğitim çocuğun araştırma, problem çözme ve yeniliklere uyumu kuvvetli, güven duygusu gelişmiş ve girişimci bireyler olarak yetiştirilebilmeleri açısından çok önemlidir (Karamustafaoğlu ve Kandaz, 2006: 66). Çünkü hayal gücü ve yaratıcılıkları doğru ve çok meraklı olan çocuklar çevrelerindeki her şeye dair sorular sorarlar. İnsanların Dünya ile kurdukları ilişkiyi, çevreyi nasıl değiştirdiklerini, havanın bir yerin özelliklerini nasıl değiştirdiğini anlamaya başlarlar (Fromboluti ve Seefeldt, 1999; Kefi, Çeliköz ve Erişen, 2013: 300). Farklı yerlerin iklimlerinin de farklı olduğunun, dünyanın farklı bölgelerinde farklı insanların yaşadığının, yaşadıkları gezegenin adının Dünya ve şeklinin yuvarlak olduğunun, yeryüzünde farklı tür canlıların yaşadığının, yaşadığı dünyada insanların neden olduğu çevre sorunlarının bilincindedirler (Catling, 2006: 59).

Çocukların içinde yaşadıkları çevreye ve dünyaya karşı bu duyarlılıkları erken yaşlarda coğrafyaya karşı meraklarının ve ilgi duyduklarının bir göstergesidir (Yaşar, İnal, Uyanık ve Yazıcı, 2012: 75). Çocuğun hayal gücünün gelişimine ve gelecekteki akademik becerilerine olumlu yönde etkisi olan coğrafya, çevresinde olup biten olayların, olguların etki ve nedenlerini öğrenmesi için çocuğu teşvik eder (Harichandan, Shaik ve Sunni, 2016; Yaşar vd., 2012: 76) ve hayattaki problemlerle karşı karşıya kaldıklarında onlara kullanışlı ve işe yarar bilgiler sunar (Harichandan, Shaik ve Sunni, 2016). Yaşadıkları yerin özellikleri, hava durumuna uygun kıyafet seçimleri, evlerinin etrafında gördükleri her şeyin konumu, parka giderken izledikleri yol, odalarındaki eşyaların yerleri, sınıflarının düzeni ile ilgili farkındalıkları okulda öğrenecekleri coğrafi bilgi için temel sağlamaktadır (Güleç ve Metin, 2006; Lackaff ve Mindes, 2013).

Erken çocukluk dönemindeki coğrafi farkındalık ve öğrenme gelişimi yıllardır üzerinde durulmakta olan bir konu olmakla bir-

likte yapılan çalışmalarda çocukların coğrafya bilgilerinin yine de sınırlı olduğu belirtilmektedir. Okul öncesi dönemde coğrafya terimi kullanılmasa da öğrenme hedeflerinin içinde coğrafi boyut bulunmaktadır (Catling, 2006: 56). Çocukların merak ve keşfetme özelliklerinden yola çıkılarak okul öncesi dönemden itibaren gelişim düzeylerine uygun olarak planlanmış coğrafya eğitimi ile desteklenmesi çok önemlidir (Yaşar vd., 2012: 75). John Dewey gibi ilerici eğitimciler de öğretmenleri, çocukların ilgi alanları üzerine kurulmuş etkinlik bazlı öğrenimin temelini oluşturan coğrafya gibi sosyal çalışmalarını kullanmaları yönünde teşvik etmiş, çocuğun günlük yaşamından ve aşına olduğu deneyimleriyle başlayan öğrenme ve öğretme faaliyetlerini savunmuşlardır (Harichandan, Shaik ve Sunni, 2016; Mindes, 2005).

Bilgiyi yorumlama, fen, sosyal bilimler ve beşeri bilimler gibi farklı alanlardaki kavramları bütünleştirebilme, önemli güncel meseleler hakkında eleştirel düşünebilme (Shirey, 1994: 4), inceleme yapabilmeye, düşüncelerini oluşturup organize edebilme, günlük yaşamı ile bilimsel kavramlar arasında bağ kurabilme (Alves ve Souza, 2015; Fromboluti ve Seefeldt, 1999), diğer insanların yaşamlarına ve sorunlarına duyarlılık gösterme ve bu sayede benmerkezci yapıdan kurtulup kendisini dünyanın bir üyesi olarak görebilme (Harichandan, Shaik ve Sunni, 2016) becerilerinin coğrafya eğitimi sayesinde erken yaşlarda çocuklara kazandırılabilirliği sağlayabilmek adına öğretmenlere önemli misyonlar yüklemektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin coğrafya alanına yönelik tutumu, algısı, bilgi düzeyi ve farkındalığı çocuklarda da bu farkındalığı yaratmak açısından çok önemlidir.

Okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminin önemi bilinmekle birlikte bu konuda yapılan çalışmaların az sayıda olduğu görülmüştür. Ayrıca bu çalışmayla coğrafya alanına ilişkin öğretmenlerde farkındalık yaratılacağı ve sonraki süreçte de öğretmenlerin ço-

cuklarda coğrafya becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere daha fazla odaklanabilecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin coğrafya eğitimine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlere coğrafya eğitiminin gerekliliği ve çocuktaki kazanımları hakkındaki görüşleri ile coğrafya etkinliklerini kullanma durumlarına yönelik sorular sorulmuştur.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminin gerekliliği hakkındaki düşünceleri nedir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin coğrafya eğitiminin çocuktaki kazanımları hakkında düşünceleri nedir?
3. Okul öncesi öğretmenleri sınıfta coğrafya etkinliklerini hangi sıklıkta uygulamaktadır?
4. Okul öncesi öğretmenleri sınıfta coğrafya etkinliklerini hangi etkinlikler kapsamında uygulamaktadır?
5. Coğrafya etkinliklerini hangi kavram ya da konu çerçevesinde ele almaktadırlar?
6. Coğrafya etkinliklerini uygulama sıklıklarını etkileyen faktörler nelerdir?
7. Yenilenen programda coğrafya eğitimine yönelik olarak görüş ve beklentileri nedir?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, çalışmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi başlıklarına yer verilmektedir.

Araştırma Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde coğrafya eğitimine yönelik görüşlerinin değerlendirildiği çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 72).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan toplam 25 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılacak öğretmenlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde önceden belirlenmiş olan bir dizi ölçütü karşılayan durumlar çalışılmaktadır. Bu ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulmuş ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 112).

Araştırmadaki çalışma grubunun belirlenmesinde daha iyi mezuniyet derecesine sahip ve çalışma yılı açısından daha deneyimli olan, farklı okul türlerinde görev yapan ve araştırma konusu ile ilgili derinlemesine bilgi verebilecek öğretmenlerin seçimine önem verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 96'sı kadın, % 4'ü erkektir. %92'si lisans, %8'i yüksek lisans mezunudur. Mesleki kıdem açısından % 4'ü 1-5 yıl, %32'si 6-10 yıl, %40'ı 11-15 yıl, %12'si 16-20 yıl ve yine %12'si 21-25 yıl arasında çalışmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları, öğretmenlerin coğrafya eğitimine ilişkin görüşleri ve coğrafya etkinliklerini kullanma durumları ile ilgili bilgi toplamaya yönelik hazırlanmış açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

Veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında öncelikle araştırma konusuyla ilgili literatür taraması yapılmış, hazırlanan soruların geçerliliğini ve alandaki yeterliliğini sağlamak amacıyla okul öncesi eğitimi alanında uzman 2 öğretim üyesinin, ifadelerde dilbilgisi hatası olup olmadığı ile ilgili olarak da dil uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultu-

sunda görüşme sorularında gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre veri toplama aracındaki ilk soru ile ikinci sorunun aynı anlama geldiği hakkında görüş birliğine varılıp katılımcılardan ilk soruda sadece okul öncesi dönemde coğrafya eğitimini gerekli bulup bulmadıklarına, ikinci soruda ise bu eğitimin çocuklar üzerindeki kazanımlarına yönelik olarak cevap vermeleri istenmiştir. Düzenlemeler tamamlandıktan sonra 1 okul öncesi öğretmeni ile 20 dakika süren bir ön görüşme yapılmıştır. Yapılan bu görüşmeler doğrultusunda hazırlanan soruların anlaşılabilir ve yeterli düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Verilerin Toplanması

Görüşmeler araştırmacılar tarafından okul öncesi eğitim kurumlarına gidilerek okul idarecilerinden alınan izin doğrultusunda 25 okul öncesi öğretmeniyle yüzyüze gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde araştırmacılar öğretmenlere kendilerini tanıtarak araştırmanın amacı hakkında bilgi vermiştir. 20-25 dakika süren görüşmeler sürecinde öğretmenlere 7 görüşme sorusu sorulmuş ve cevapları görüşme formuna kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler nitel veri analizlerinden betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analizde önceden belirlenen temalara göre bulgular düzenlenmekte ve yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224).

Araştırmada veri analizlerinin güvenilirliğini sağlamak adına öğretmenlerin verdikleri yanıtlar hem araştırmacılarından biri hem de alan uzmanı bir öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve analizler arasında karşılaştırma yapılmıştır. Verilerin analizinde önce kodlar oluşturulmuş ve bu kodlardan yola çıkılarak temalara ulaşılmıştır. Karşılaştırmalar sonucunda oluşturulan temalar kapsamında görüş birliği ve görüş ayrılığı olan konular tartışılarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) öner-

diği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği % 94.5 olarak hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki anlaşmanın en az % 80 olması beklenmektedir (Baltacı, 2017: 8; Miles ve Huberman, 1994). Burada elde edilen güvenilirlik katsayısına bakıldığında araştırmanın güvenilir kabul edilebileceğini göstermektedir.

Veriler SPSS 18 programı kullanılarak analiz edilmiş ve analiz sonuçları frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir. Ayrıca

araştırmada öğretmenlere verilen kod isimler aracılığıyla görüşlerinin açıkça yansıtılabilmesi için doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemdeki coğrafya eğitimine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Öğretmenlere ilk olarak coğrafya eğitiminin gerekliliği konusundaki görüşleri sorulmuş ve verdikleri yanıtlar Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Coğrafya Eğitiminin Gerekliliği Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Coğrafya Eğitiminin Gerekliliği	f	%
Gerekli	24	96,0
Gerekli Değil	1	4,0
Toplam	25	100,0

Tablo 1 incelendiğinde görüşme yapılan 25 öğretmenden 24 tanesinin (%96) okul öncesinde coğrafya eğitimini gerekli bulduğu görülmektedir. Görüşme yapılan öğretmenlerden 1 tanesi (%4) okul öncesinde coğrafya eğitimini gerekli bulmamıştır.

Coğrafya eğitimini gerekli bulan öğretmenlerden Ö5, “Gerekli olduğunu düşünüyorum; çünkü okul öncesi dönemdeki coğrafya konuları eğlendirici ve ilgi çekici ve bu dönemdeki

çocukların algıları açık olduğu için verilmesi gerektiğini düşünüyorum”, Ö2’nin bu konudaki ifadesi “Gerekli bulmuyorum çünkü okul öncesi dönemdeki çocuklar için soyut konular içeriyor” şeklindedir.

Öğretmenlerin, coğrafya eğitiminin bu dönemdeki çocuklar için kazanımlarının neler olduğuna yönelik görüşleri Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2. Coğrafya Eğitiminin Kazanımları Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Coğrafya Eğitiminin Kazanımları	f	%
Gözlem becerisi	4	5,7
Neden sonuç ilişkisi kurma	4	5,7
Eğlendirme	1	1,4
Coğrafya temel bilgi kazanımı	2	2,9
Görsel zeka gelişimi	1	1,4
Mantık yürütme becerisi	1	1,4
Bilgiyi günlük yaşamına aktarma	5	7,1
Zaman farkındalığı	1	1,4
Ülkesini ve farklı ülkeleri tanıma	5	7,1
Akademik başarıya katkı	2	2,9
Mekan farkındalığı	3	4,3
Kazanımı yok	1	1,4
Farklı kültürleri ve yaşam biçimlerini tanıma	5	7,1
Farklı bakış açıları kazanımı	1	1,4

Farklılıklara saygı	1	1,4
Yön farkındalığı	2	2,9
Yaşadığı dünyayı tanıma	6	8,6
Olaylar arası bağlantı kurma	1	1,4
Çevre ve doğa duyarlılığı	6	8,6
Yakın çevreyi tanıma	11	15,7
Problem çözme becerisi	1	1,4
Yaratıcılık gelişimi	1	1,4
İlgi merak ve keşfetme isteği	5	7,1
Toplam	70	100,0

Tablo 2’de görüşme yapılan 25 öğretmenlerden alınan 70 görüşe yer verilmiştir. Öğretmenlerin coğrafya eğitiminin çocuğa kazandımları hakkındaki görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerden 11’inin (%15,7) “yakın çevreyi tanıma” şeklinde ifade ettiği görülmektedir. “Yakın çevreyi tanıma” teması doğrultusunda öğretmenlerden Ö11, “Çocuk eğer yaşadığı mahalleyi, okulunu, şehrini yani yakın çevresini tanırsa daha uzak çevresini tanımak için ilgi ve ihtiyaç duyacaktır. İşte aslında verdi-

ğimiz coğrafya etkinlikleri ile çocuk yaşadığı yerin doğasını, iklimini, yaşayış tarzını, kültürünü öğreniyor ki daha uzak çevredekileri öğrendikçe, tanıdikça karşılaştırma imkânı bulabilsin” şeklinde görüşünü bildirmiştir. Bunun dışında öğretmenlerin 6’sı coğrafyanın çevre ve doğa duyarlılığı, yine 6’sı da yaşadığı dünyayı tanıma konusunda çocuğa kazanımlar sağladığını dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerin coğrafya etkinliklerini kullanma sıklıkları Tablo 3’te belirtilmiştir.

Tablo 3. Coğrafya Etkinliklerinin Sıklığı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Coğrafya Etkinliklerinin Sıklığı	f	%
Haftada 2-3 kez	7	28,0
Ayda 1 kez	1	4,0
Değişiyor	6	24,0
Her gün	5	20,0
Haftada 1 kez	5	20,0
2 haftada 1 kez	1	4,0
Toplam	25	100,0

Tablo 3’teki verilere göre öğretmenlerin 7’si (%28) coğrafya etkinliklerine haftada 2-3 kez yer verdiklerini belirtmişlerdir. 6 öğretmen (%24) bu durumun değişken olduğunu dile getirmiştir. Haftada 1 kez coğrafya etkinliğine yer veren öğretmen sayısı da 5 (%20) olarak görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece 5 tanesi (%20) coğrafya ekinliklerine her gün programında yer verdiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerden Ö13, “Okul öncesi eğitim programı coğrafya eğitiminin içeriğinin-

de yer alan konuları zaten barındırmakta. Bu nedenle haftada 2-3 kez coğrafya etkinliklerine yer vermeye çalışıyorum”, coğrafya etkinliklerine ayırdığı sürenin değiştiğine dikkat çeken Ö20 ise, “Konuyla bağlantılı olduğunu düşündüğüm her etkinlikte coğrafyaya yer veriyorum. Bu yüzden belli bir sayı vermem.” şeklinde cevap vermiştir.

Öğretmenlerin coğrafya eğitimine hangi etkinlikler dahilinde yer verdiklerine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Coğrafya Eğitiminin Verildiği Etkinlik Türü ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Coğrafya Eğitiminin Verildiği Etkinlik Türü	f	%
Fen	21	14,7
Alan gezileri	17	11,9
Sanat	17	11,9
Drama	16	11,2
Oyun	16	11,2
Türkçe	16	11,2
Müzik	12	8,4
Okuma yazmaya hazırlık	11	7,7
Öğrenme merkezleri	3	2,1
Hareket	6	4,2
Matematik	6	4,2
Rutin etkinlikler	1	0,7
Montessori etkinlikleri olarak	1	0,7
Toplam	143	100,0

Tablo 4'te görüşme yapılan 25 öğretmenlerden alınan 143 görüşe yer verilmiştir. Öğretmenlerin 21'inin (%14,7) fen etkinliğinde, 17'sinin (% 11,9) alan gezilerinde coğrafya eğitimine yer verdiğini belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin en fazla fen etkinliğinde ve alan gezilerinde coğrafya etkinliklerine yer vermesi beklenen bir sonuçtur. 17 (%11,9) öğretmen, görüşünde coğrafya eğitimine sanat etkinliğinde yer verdiğini belirtmiştir.

Fen etkinliğinde ve alan gezilerinde coğrafya etkinliklerini ele aldığını söyleyen

öğretmenlerden, Ö4 "Coğrafya etkinliği aslında başlı başına bir etkinlik olarak programa konmalı bence. Ama coğrafya ile ilgili konular zaten tüm etkinliklerle de bağlantılı olarak verilebilir ki. Ama yine de en çok fen ve alan gezilerinde ele almakla birlikte aslında etkinliklerin çoğunda zaten ele alıyorum ben coğrafyayı" şeklinde bilgi vermiştir.

Öğretmenlerin coğrafya etkinliklerini uygulama şekilleri ile ilgili görüşleri Tablo 5'te belirtilmiştir.

Tablo 5. Coğrafya Etkinliklerinin Uygulandığı Etkinlik Örneği ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Etkinlik Örneği	f	%
Doğa olayları ve iklim değişimleri	19	21,1
Güneş sistemi	11	12,2
Gece ve gündüz	9	10,0
Mevsimler	7	7,8
Farklı ülkeler	6	6,7
Farklı kültürler	5	5,6
Yeryüzü şekilleri	4	4,4
Hayvanlar	4	4,4
Bitkiler	3	3,3
Doğal materyaller ve geri dönüşüm	3	3,3
Farklı bölgelerde yetişen ürünler	3	3,3
Takvim	3	3,3
Ulaşım araçları	2	2,2
Farklı ülke çocukları	2	2,2

Kıta ve okyanuslar	2	2,2
Günlük yaşam döngüsü	1	1,1
Çevre gezileri	1	1,1
Pusula ile yön bulma	1	1,1
Evimin krokisi	1	1,1
Parkur oyunu	1	1,1
Adres bilgisi	1	1,1
Yaşadığı şehir	1	1,1
Toplam	90	100,0

Tablo 5'te 25 öğretmenden alınan 90 görüş incelendiğinde, öğretmenlerin 19'u (%21,1) coğrafya etkinliklerinde uyguladığı örneklerle ilgili en fazla "doğa olayları ve iklim değişimlerine", 11'i (% 12,2) "güneş sistemine", 9'u (%10) "gece gündüz" ile ilgili etkinliklerde yer verdiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden Ö10, "Ben coğrafya etkinliklerinde çocuğun içinde yaşadığı doğanın olağanüstülüğü yanında insanların yarattığı tahribatlar sonucu nasıl zarar gördüğünü de fark etmelerini istiyorum açıkçası. Örneğin küresel ısınma konu-

sunu ele alıyorum. İklimler, mevsim değişimleri, bunun sonucunda dünyamıza neler oluyor bunları fark etmeleri çok önemli. Unutmadan bir de geri dönüşüm konusu var. Doğal materyallerin tekrar başka materyallere dönüşebildiğini görmek merak ve keşfetme duygularını harekete geçiriyor. Evde de bunu denemek istiyorlar" şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Öğretmenlere okul öncesi eğitim programında coğrafya etkinliklerine yer verme sıklıklarını belirleyen etmenler sorulmuş ve verdikleri yanıtlar Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6. Coğrafya Etkinliğinin Uygulanma Sıklığını Belirleyen Faktörler Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Sıklığı Etkileyen Faktörler	f	%
Kavramlar	14	28,0
Belirli gün ve haftalar	10	20,0
Fırsat eğitimi	9	18,0
Kazanımlar	6	12,0
Çocukların ilgi, merak ve istekleri	5	10,0
Çocukların yaş ve gelişim özellikleri	5	10,0
Merkezden gelen program uygulanıyor	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin 14' ünün (%28) kavramlar, 10'unun (%20) belirli gün ve haftalar, 9'unun (%18) fırsat eğitimi doğrultusunda coğrafi etkinliklere yer verdikleri görülmektedir. Öğretmenlerden Ö22, "Coğrafya eğitimine yer verme sıklığım kavramlara göre değişebiliyor. Örneğin boyut, mekan, yön, büyük küçük, yakın uzak, zaman gibi kavram-

lar coğrafya ile ilişkilendirilebilen kavramlar. Bir de belirli gün ve haftalara göre de değişebiliyor bu sıklık. En basitinden 23 Nisan haftasında farklı ülkelerden gelen çocuklarla ilgili çalışmalar sırasında coğrafya etkinliklerine fazlasıyla yer veriyoruz. Onların yaşadıkları ülkeler, bu ülkelerin kültürleri, fiziki özellikleri, yaşam biçimleri, kıyafetleri gibi çalışmalara entegre edebiliyorum" şeklinde

görüşünü belirtmiştir.

Öğretmenlerin okul öncesi programının coğrafya eğitim açısından yeterlilik du-

rumu ile ilgili görüşleri Tablo 7’de belirtilmiştir.

Tablo 7. Okul Öncesi Eğitiminin Programının Coğrafya Eğitimi Açısından Yeterlilik Durumu ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Programın Yeterliliği	f	%
Yeterli bulmuyorum	20	80,0
Yeterli bulmuyorum	5	20,0
Toplam	25	100,0

Tablo 7’de görülmektedir ki; öğretmenlerin 5’i (%20) okul öncesi eğitim programını coğrafya eğitimi açısından yeterli bulurken 20’si (%80) yeterli bulmamaktadır. Öğretmenlerden Ö16, “Yeterli buluyorum. Ancak okul öncesi eğitimin sadece şekillerin, renklerin, sayıların ve birkaç şarkının öğretildiği bir branş değil. Öğretmenler tarafından içselleştirilip çocuklara her şeyin sunulduğu çok geniş bir dünyanın bulunduğu anlayışı oluşturulmalı. Bu oluşturulmadığı sürece hiçbir program yeterli olamaz bana göre. Yani

önemli olan öğretmenin programdaki esnekliği kullanabilmesidir” şeklinde görüşünü ifade ederken; Ö18, görüşünü “Yeterli bulmuyorum. Programda coğrafya eğitimi ile ilgili daha fazla kazanıma yer verilmeli; çünkü programdaki bilişsel alandaki kazanımlar diğerlerine göre daha yoğun olarak yer alıyor” şeklinde belirtmiştir.

Öğretmenlerin okul öncesi programının coğrafya eğitimi açısından yetersizlik nedenleri ile ilgili görüşleri Tablo 8’de belirtilmiştir.

Tablo 8. Okul Öncesi Eğitim Programının Coğrafya Eğitimi Açısından Yetersizlik Nedenleri ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Programın Yetersizlik Nedenleri	f	%
Programda coğrafya etkinliği olarak yer almalı	15	50,0
Coğrafya eğitimine uygun materyal sunulmalı	5	16,7
Programda coğrafya ile ilgili kazanımlara yer verilmeli	3	10,0
Öğretmen eğitimi verilmeli	3	10,0
Yaparak öğrenme, merak ve araştırma esaslı planlama yapılmalı	3	10,0
Öğretmen kılavuz kitabı olmalı	1	3,3
Toplam	30	100,0

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerden 15’i (%50) coğrafya eğitiminin programda coğrafya etkinliği olarak yer alması gerektiğini belirtirken 5 öğretmen (%16,7) coğrafya etkinliğine uygun materyallerin sunulması gerektiği şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Ö9 kodlu öğretmenin görüşü şu şekildedir; “Programda diğer etkinlikler gibi coğrafyanın da ayrı bir etkinlik alanı olarak yer alması biz öğretmenlerin farkındalıklı bir şekil-

de bu etkinliklere yer vermemizi sağlayacaktır”.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Coğrafya yaşamımızın her anında karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar da coğrafyayla farkında olmadan erken yaşlarda karşılaşılır. Yaşadıkları yerin özellikleri çocukları etkilemektedir. Evlerinin etrafında gördükleri her şeyin konumunu daha çok küçükken öğ-

renebilmektedirler. Dışarı çıkarken giydikleri kıyafetler, parka giderken izledikleri yol, odalarındaki eşyaların yerleri, sınıflarının düzeni çocukların coğrafya bilgilerinin temelini oluşturmaktadır. Günlük hayatlarında karşılaştıkları coğrafi olayların nedenlerini merak eder ve araştırmak isterler (Özkan Kılıç, 2012). Bu anlamda okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi çocukların ileride coğrafya bilimine karşı tutumlarının temelini oluşturur.

Okul öncesi öğrencilerine coğrafya eğitiminin kazandırılması hususunda özellikle öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin coğrafya konularını özümsemiş kişiler olarak yetişmiş olmaları son derece önemlidir (Ünlü, 2001).

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin okul öncesi dönemdeki coğrafya eğitimine yönelik görüşlerini ve coğrafya etkinliklerini okul ortamında kullanma durumlarını ortaya koymaktır.

Çalışmanın sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin %96'sının okul öncesi dönemde coğrafya eğitimini gerekli bulduğunu belirtmesi araştırmanın sevindirici bir sonucudur. Hinde (2015) öğretmenlerle yaptığı çalışmada öğretmenlerin çoğu öğrencilerin coğrafi bilgi eksikliğini kabul etmekle birlikte, öğrencilerin coğrafyayı öğrenmeleri için güçlü bir ihtiyaç hissettiklerini; ancak bu ihtiyacın okullar tarafından yeteri kadar giderilemediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenler coğrafya eğitiminin çocuklara en çok "yakın çevrelerini tanıma" konusunda kazanımlar sağladığını belirtmişlerdir. Ünlü (2001) çalışmasında belirttiği üzere çocuğun en yakın çevresi olan evi, okulu, mahallesinden başlayarak ilerleyen sınıflarda yaşadığı köy, ilçe, şehir ve bölge kavramları, yetişen hayvanlar, bitkiler ve bunların dağılımı tanıtılmaya çalışılmalıdır.

Öğretmenlerin, coğrafya eğitimini gerekli gördüklerini düşündükleri halde bu

etkinliklere en fazla haftada 2-3 kez yer verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin coğrafya ile ilgili etkinliklere sıklıkla yer vermemesinin nedeninin coğrafya ile ilgili konuların okul öncesi dönem öğrencileri tarafından anlaşılabilir olmadığı görüşünden kaynaklandığı düşünülebilir. Soydan (2014) Türkiye, Amerika ve Avusturya'da görev yapan öğretmenlerin okul öncesi coğrafya eğitimi ile ilgili görüşlerini incelediği çalışmasında Türkiye'deki öğretmenlerin, coğrafya etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların seviyesine uygun olmadığı düşüncesinde oldukları görülmektedir.

Okul öncesi eğitim etkinlikleri arasında coğrafya etkinlikleri yer almamasına rağmen bir çok etkinlikle coğrafya kavramları çocuklara kazandırılabilir (Kızılçaoğlu, 2006: 81). Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin coğrafya eğitimi ile ilgili etkinlikleri daha çok fen ve alan gezisi etkinliği kapsamında ele aldıkları görülmüştür. Erdoğan (2009) çalışmasında coğrafya adı altında olmasa da coğrafi kavramların bir kısmının fen ve doğa etkinlikleri adı altında verildiğini belirtirken Ünlü'ye (2001) göre coğrafya konularının fazla olması coğrafya açısından sevindirici olmakla birlikte bunların yeterli derecede verilememesi bir eksikliklerdir. Öğrencilere yakın çevrede yaptırılacak gezilerle coğrafya konularının desteklenmesi gerekmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, coğrafya etkinliklerinde en fazla "doğa olayları ve iklim değişimleri" ile ilgili örneklerle yer vermektedir. Bunun nedeni olarak okul öncesi öğretmeni yetiştiren lisans programlarında coğrafya eğitiminden çok fen eğitimine ağırlık verilmesi gösterilebilir. Merç (2011) ile Ünlü ve Alkış (2006) okul öncesi çocuklarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek öğretmenler yetiştirebilmek için, okul öncesi öğretmeni yetiştiren lisans programlarında coğrafya eğitiminin de yer alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerinin coğrafya etkinlikle-

rini uygulama sıklıklarını öncelikli olarak “kavramlar”, daha sonra da “belirli gün ve haftalar” belirlemektedir. Okul öncesi dönem çocuklarının kavramlar sayesinde daha kolay ve daha somutlaştırılmış bir şekilde öğrendikleri düşünüldüğünde öğretmenlerin bu cevabı vermeleri beklenen bir sonuçtur. Öztürk (2010) okul öncesi eğitim programında coğrafya eğitiminde güneş, hayvanlar, bitkiler, hava olayları, zaman, yön gibi birçok kavramın çocukların anlayabilecekleri coğrafya konuları içinde yer aldığı belirtilmiştir.

Öztürk, Giren, Yıldırım ve Şimşek’in (2014) yaptıkları ve okul öncesi programını coğrafya eğitimi açısından inceledikleri çalışmasında coğrafya ile ilgili kavramların okul öncesi eğitim programında yeterli oranda yer aldığı ve belirli gün ve haftalardan altı tanesinin coğrafya ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Buna ek olarak programda yer alan kavramların coğrafya ile ilişkili olanlarının oranının %43, belirli gün ve haftalardan coğrafya ile ilişkili olanlarının oranının %29 olduğu tespit edilmiştir.

Kavramların okul öncesinde coğrafya eğitiminde işe koşulması ile ilgili olarak Palmer and Birch (2004) okul öncesi dönemdeki çocukların coğrafi kavramları gerçekten kullandıkları, yaşadıkları çevre, çevresindeki yollar ve yön işaretleri hakkında bilgileri olduğu ve bunlarla ilgili soruşturma becerileri kazandıklarını belirtmiştir.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun okul öncesi eğitim programını coğrafya eğitimi açısından yeterli bulmadığı görülmüş ve bu konudaki düşünceleri sorulduğunda öğretmenler programda ayrı olarak coğrafya etkinliği adı altında yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı doğrultuda Hinde’nin (2015) anaokulundan 12. sınıf öğretmenlerine kadar yaptığı çalışmasında da coğrafyaya müfredatta yeteri kadar önem verilmediği belirtilmektedir.

Öztürk, Giren, Yıldırım ve Şimşek’in (2015) yaptıkları çalışmada güncellenen okul öncesi eğitim programı coğrafya eğitimi açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına

göre okul öncesi eğitim programı kazanım ve göstergelerinde bütün alanlarda coğrafya ile ilişkili en az bir kazanım ve gösterge olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte bütün kazanım ve göstergeler içinde coğrafya ile ilişkili olanların oranının ise %25 olduğu ortaya çıkmıştır.

Aslında disiplinlerarası bir öğrenme alanı olan coğrafyanın okul öncesinde yer alan tüm etkinliklerle bütünleşik olarak sunulabilmesi mümkündür ve öğretmenlerin her gün coğrafya eğitimine yer vermesi gerektiği düşünülmektedir. Farklı etkinliklerde coğrafyanın kullanılması ile çocuğa olumlu kazanımlar sağlandığının altını çizen araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan Aktin, Karakaya, Türk ve Aslan (2015) drama etkinliğinde; Ballock and Lucas (2013), Baysan ve Aydoğan (2016), Hannibal, Vasiliev and Lin (2002) ile Oden (1992) resimli ve eğitici kitaplar vasıtasıyla; Bedir ve Akkurt (2012) müzik etkinliğinde kullanılan şarkılar ile; Mavilidi, Okeli, Chandler and Paas (2016) coğrafya dersine entegre edilmiş fiziksel aktivitelerde; Schoenfeldt (2002) de oyun etkinliklerinde coğrafya eğitimi verilmesinin çocuklarda olumlu kazanımlar meydana getirdiğini vurgulamışlardır.

Öğretmenlerin, okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminin önemli olduğunu belirtmesi; ancak etkinliklere yeterli sıklıkta yer vermemeleri bu alana yönelik farkındalığı henüz taşımadıkları fikrini doğrulamaktadır. Bu durum atılması gereken bazı önemli adımları da beraberinde getirmelidir. Erken dönemde bu farkındalığı çocuklarda yaratabilecek, coğrafya eğitiminin önemini bilen, bu alanda yeterli bilgi ve donanımına sahip olan, gerekli materyalleri temin edip sunumunu yapabilen öğretmenlerin yetişebilmesi eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenliği lisans programlarının müfredatına okul öncesi dönemde coğrafya öğretimi dersi eklenmesiyle kısmi olsa da sağlanabilir. Bunun dışında öğretmenlerin coğrafya eğitimini müfredat kapsamında yeterli bulmadıklarını belirtmesi de yine okul öncesi eğitim programında revize edilmesi gereken kısımlar olduğunu dü-

şündürmektedir. Çünkü coğrafya etkinlikleri genellikle fen ve alan gezisi kapsamında sınırlı olarak yürütülmektedir. Müfredatta mevcut etkinliklere eklenecek coğrafya etkinlik havuzu bu anlamda öğretmenlere yol gösterici olacak ve coğrafyanın okul öncesi dönem çocukları için soyut kaldığı düşüncesinden sıyrılarak daha kapsamlı ve daha anlamlı bir öğrenme süreci yaratabileceklerdir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, G. (2014). "Coğrafya Öğretimi ve Yaratıcı Düşünce." C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, C/S. 28 (2): 215-223.
- Aktın, K., Karakaya, M., Türk, Z. ve Aslan, Y. (2015). "Okul Öncesi Dönemde Farklı Kültürlerin Öğretimine Yönelik Uygulamalı Bir Çalışma." Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, C/S. 3 (4): 258-277.
- Alves, A.O. ve souza, M. I. A. (2015). "Geography in the Early Years: Integrated Reading Landscape Concepts for the Construction of the Contents." Revista Brasileira de Educação em Geografia, C/S. 5 (10): 277-299.
- Aydın, F. (2010). "Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Kavramına İlişkin Sahip oldukları Metaforlar." Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, C/S. 10(3): 1293-1322.
- Ballock, E. ve Lucas, A. (2013). "Going Beyond Maps and Globes: Exploring Children's Literature Using the Five Geographic Themes." Social Studies and the Young Learner, C/S. 26 (1): 15-16.
- Baltacı, A. (2017). "Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli." Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C/S. 3 (1): 1-15.
- Baysan: ve Aydoğan: (2016). "Role of Educational Books and Materials in Gaining Geographical Concepts in Early Childhood Period." International Journal of Humanities and Social Science Invention, C/S. 5 (12): 1-14.
- Bedir, G. ve Akkurt, A. (2012). "Şarkılarla Coğrafya Öğretimi." Doğu Coğrafya Dergisi, C/S. 17 (28): 303-316.
- Catling: (2006). "What Five-Year-Olds Know of the World? -Geographical Understanding and Play in Young Children's Early Learning." Geography, C/S. 91 (1): 55-74.
- Demir: B. ve Koç, H. (2013). "Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği: Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, C/S. 8 (8): 1765-1777.
- Demiralp, N. (2006). "Coğrafya Eğitiminde Harita ve Küre Kullanım Becerileri." Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, C/S. 3 (4): 323-343.
- Doğanay, H. ve Sever, R. (2011). Genel ve Fizikî Coğrafya. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Epstein, A. S. (2014). "Social Studies in Preschool? Yes!." Young Children, C/S. 69 (1): 78-83.
- Erdoğan: (2009). Erken Çocukluk Döneminde Fen Eğitimi. Y. Fazlıoğlu (Ed.), Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi (s.391-404), İstanbul: Kriter Yayınları.
- Erol, H. (2015). "Yetişkinlerin Coğrafya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi "Adıyaman Örneği". The Journal of Academic Social Science Studies (Jasss), C/S. 38, 383-406.
- Fromboluti, C. S. and Seefeldt, C. (1999). Early Childhood: Where Learning Begins Geography with Activities for Children Ages 2 to 5 Years of Age. U.S. Dept. of Education, Office of Educational Research and Improvement, National Institute on Early Childhood Development and Education: Washington DC. Erişim tarihi: 12

- Mart 2018, <https://www2.ed.gov/PDFDocs/geography.pdf>
- Güleç H. ve Metin N. (2006). "Erken Çocukluk Döneminde Çevre ve Kitaplar Aracılığı ile Temel Coğrafya Kavramlarının ve Harita Bilgisi Verilmesi", Athens Institute For Education And Research, 25-28 Mayıs 2006, Atina: Yunanistan.
- Hannibal, M. A. Z., Vasiliev, R. and Lin, Q. (2002). "Teaching Young Children Basic Concepts of Geography: A Literature-Based Approach." *Early Childhood Education Journal*, C/S. 30 (2): 81-86.
- Harichandan, S., Shaik, A. and Sunni: (2016). *Methods of Teaching Geography*. Erişim tarihi: 16 Nisan 2018, http://ddceutkal.ac.in/Syllabus/MA_Education/Education_Paper_5_GEOGRAPHY.pdf
- Hinde, E.R. (2015). "Geography Matters: Teacher Beliefs about Geography in Today's Schools." *The Journal of Social Studies Research*, C/S. 39: 55-62.
- Kalogiannakis, M. and Violintzi, A. (2012). "Intervention Strategies for Changing Preschool Children's Understandings about Volcanoes." *Journal of Emergent Science*, C/S. 4: 12-19.
- Karamustafaoğlu: ve Kandaz, U. (2006). "Okul Öncesi Eğitimde Fen Etkinliklerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ve Karşılaşılan Güçlükler." *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C/S. 26 (1): 65-81.
- Kefi, S., Çeliköz, N. ve Erişen, Y. (2013). "Okul öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Temel Bilimsel Süreç Becerilerini Kullanım Düzeyleri." *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, C/S. 2 (2): 300-319.
- Kılıç, Ö. Ö. (2012). *Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kızılçaoğlu, A. (2006). "İlköğretimin Birinci Kademesinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi." *Marmara Coğrafya Dergisi*, C/S. 14: 81-106.
- Lackaff, J. ve Mindes, G. (2013). *Social Studies*. Erişim tarihi 17 Haziran 2018, http://images.pearsonclinical.com/images/assets/wss_5/research_summary_social_studies_fnl.pdf
- Lohman, A. D. (2011). *Geographic Literacy, Objectives and Active Learning in Geography*. Erişim tarihi 25 Nisan 2018, http://www.usma.edu/cfe/Literature/Lohman_11.pdf
- Mavilidi, M. F., Okely, A. D., Chandler, P. ve Paas, F. (2016). "Infusing Physical Activities Into the Classroom: Effects on Preschool Children's Geography Learning." *Mind, Brain and Education*, C/S. 10 (4): 256-263.
- Merç, A. (2011). *Sosyal Bilgiler ve Okul Öncesi Öğretmenliğinde Eğitim Gören Öğrencilerin Mekân Bilişi ve Harita Okuma Becerisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- ODEN, P. (1992). "Geography is Everywhere in Children's Literature." *Journal of Geography*, C/S. 91 (4): 151-158.
- Öztürk, M. K. (2010). *Okul Öncesinde Coğrafya ve Öğretimi*. Akman, Uyanık Balat ve Güler (Ed.), *Okul Öncesi Dönemde Coğrafya Eğitimi* (s.203-222). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, M., Giren, S., Yıldırım, E. ve Şimşek, Ü. (2015). "Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programının Coğrafya Eğitimi

- Açısından İncelenmesi." CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C/S. 13 (4): 245-262.
- Palmer, J.A. ve Birch, J. C. (2004). *Geography in the Early Years*. London: Routledge Falmer.
- Roundy, L. (n.d.). *Geography Tools in Early Childhood Education*. MTLE Early Childhood Education: Practice & Study Guide / Social Science Courses. _Erişim tarihi 28 Nisan 2018, <http://study.com/academy/lesson/geography-tools-in-early-childhood-education.html>
- Schoenfeldt, M. (2002). *Geographic Literacy and Young Learners*. The Educational Forum, C/S. 66 (1): 26-31.
- Shirey, R. I. (1994). *The Importance of Geography in the School Curriculum*. National Council for Geographic Education. U.S. Department of Education Office of Educational Research And Improvement Educational Resources Information Center. Erişim tarihi 28 Haziran 2018, http://www.cangeoeducation.ca/programs/geoliteracy/docs/importance_in_curriculum.pdf
- Soydan: (2014). "Türkiye, Amerika ve Avusturya'da Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Öncesi Coğrafya Öğretimi İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi." *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C/S. 40: 9-24.
- Şahin, V. (2015). "12. Sınıf Coğrafya Müfredatına Çevresel Konu Yaklaşımlı Bir İncelenme." *The Journal of Academic Social Science Studies (Jasss)*, C/S. 39: 365-376.
- Ünlü, M., Üçışık, ve Özey, R. (2002). "Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Haritaların Önemi." *Marmara Coğrafya Dergisi*, C/S. 5: 9-25.
- Ünlü, M. (2001). "İlköğretim Okullarında Coğrafya Eğitim ve Öğretimi." *Marmara Coğrafya Dergisi*, C/S. 3(2): 31-48.
- Ünlü, M. (2014). *Coğrafya Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ünlü, M., ve ALKIŞ: (2006). "Okulöncesi Öğretmenliği Programlarında Coğrafya Derslerinin Gerekliliğinin İrdelenmesi." *Marmara Coğrafya Dergisi*, C/S. 14: 17-28.
- Yaşar, M.C., İnal ,G., Uyanık, Ö. ve Yazıcı, H. (2012). "Okul Öncesi Dönemde Coğrafya Eğitimi." *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C/S. 11 (39): 75-87.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Özbek Ayaz C.; Güleç, H. ve Özkan Kılıç, Ö. (2018). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bilimle Tanıştığı Nokta: Coğrafya Eğitiminin Önemi, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7719>, Number: 70 Autumn I 2018, p. 103-117.

